

Morts a El Salvador

Fa pocs dies el president salvadorenc Cristiani ha reconegut que els autors de l'assassinat de sis jesuïtes eren membres de l'exèrcit. En aquell moment, tots els mitjans informatius catalans van destacar en lloc central el crim. Un cop coneguda, la notícia va trasbalsar la nostra humana sensibilitat en presentar un conjunt de dades que atorguen al fet els ingredients per fer-lo paorós.

Semblantment al terratrèmol de San Francisco, amb pocs morts, a diferència dels monsons al sud-est asiàtic, amb un zero més al darrera en el total de víctimes, i poc ressò informatiu, en el cas sud-americà, tots els mitjans periodístics s'hi han abocat per la naturalesa de la notícia. L'origen de les víctimes, la importància social (no eren els soferts camperols abatuts diàriament com conills o mosques), la conjuntura revolucionària amb un poder alternatiu que lluitant a la capital semblava que era com Managua o la Havana... tot plegat un conjunt d'elements que conformaven la notícia per excel·lència.

Casualment, aquests mateixos dies he tingut ocasió de llegir els darrers exemplars de *Síntesi Informativa* i *Pazy Soberanía*, que volen contribuir al procés mundial a favor de la pau tot donant una lectura diferent de la de les agències informatives nord-americanes. Tanmateix, no puc silenciar que escric aquestes

bestialitat s'encarna en el diàleg i com el treball veu esclafat el seu desig d'alliberament per la violència militar, sigui descoberta o encoberta. Tant fa que hom trobi ara un parell de pobres reclutes i els condemni. Un escamot de 30 soldats no és un fet aïllat. Malgrat els esforços de l'ambaixador a Madrid, el govern de Cristiani voldrà que el temps ho esborri, però l'han feta massa grossa des dels ulls occidentals, que no des dels seus, on l'error no és mesura pel que han fet, sinó pel ressò (i conseqüències, manca d'ajudes, etc) que té.

Ara no es tracta tant de les víctimes de la massacre factual diària com de l'estructural (cada dia moren mil nens que no arriben a l'any de vida), es tracta, com aquelles monges europees violades i assassinades o monsenyor Romero, d'un crim comès des de la impunitat de la violència jerarquitzada que tot ho permet, sigui a Xile amb la tortura i les desaparicions, sigui al Brasil amb l'extermini de les tribus índies amazòniques o a... Pràcticament tot el continent és en peu de guerra, tret precisament de les zones on el poble revoltat ha foragitat els dictadors (Batista, Somoza, Cuba i Nicaragua) i als quals els europeus reclamen un règim de llibertats formals semblant al nostre.

El continent americà és una passió d'odi que esclatarà com les revoltes agràries europees en moments de crisi de subsistències, ja que els qui res no tenen volen almenys el mínim, les desigualtats són massa fortes i hom no entén com esclaten guerres civils si ho analitza exclusivament des d'una perspectiva ideològica. És més senzill, per

desgràcia, si llegim només les fitxes econòmiques observarem que si existissin unes capes mitjanes, uns nivells de vida de dignitat, una mortalitat infantil com l'europea, etc., els conflictes sagnants no existirien, però si s'arribés a aquests estadis ens trobaríem amb un continent nou on la pau seria el resultat d'un nou ordre internacional no derivat de l'exploració, sinó de la negociació des d'una posició d'igualtat.

Ignacio Ellacuría, rector d'universitat, premi Comín, que només uns dies abans de morir era a l'Ajuntament de Barcelona per rebre la solidaritat cristiana i humana dels qui com ell creuen en el diàleg i no en la violència, en les esperances de pau i en la concòrdia, ha vessat la seva sang. Tinc por que serà una sang inútil malgrat les bones paraules d'Europa. Penso que ara és l'hora d'esquinçar-se les vestidures, però el temps ho esborrarà tot... Només la profunda reflexió, la serena però fonda

Un conjunt de circumstàncies obliguen a reflexionar sobre la vida i la mort

ratlles a Sant Cugat del Vallès, seu de la Universitat de la Pau des de fa pocs anys i de la facultat de Teologia dels jesuïtes d'en fa molts més. Tot plegat, un conjunt de circumstàncies que obliguen a reflexionar sobre la vida i la mort, sobre la pau i la guerra, la violència revolucionària i la institucional, en definitiva, sobre el camí que tenim els humans quan la

L'Església podrà, si vol la jerarquia, ajudar a fer un tomb a Sud-amèrica

reflexió en el si de l'Església podrà fer que la sang que tan generosament s'ha donat i que l'orde jesuïta immediatament ha afirmat que sigui una sang per a la pau, aconduïxi a una presa de posicions, al convenciment de l'Església que es posa amb els pobres i els dèbils, amb els desvalguts i els miserables, amb aquells que els rics miren amb desdeny

o compassió, en definitiva, amb els desheretats de la terra, tornar a l'Evangel·li i oblidar-se dels poderosos. En una paraula, mirem Casaldàliga abans que Ovando i no vull jutjar per no ser-ho. L'Església podrà, si vol la jerarquia, ajudar a fer un tomb a Sud-amèrica.

En cas contrari, tinc el convenciment que només hi ha un camí per a l'alliberament del continent, però l'alta, la divisió del món entre potències, continua vigent. Els Estats Units no deixaran créixer més Cubes i l'URSS no permetrà que Europa sigui una, que la bandera blava substitueixi la vermella als països que ara es poden bellugar i són notícia quotidiana.

És trist, però, que el camí de la pau passi per la guerra. La catàstrofe de Xile ha esvaït les il·lusions de processos democràtics i els èxits socials de Cuba (sanitat, ensenyament, alimentació...) són el mirall dels oprimits. Des d'Europa, havent sopat o havent dinat, vestits i calents, amb el telèfon en una mà i el diari a l'altra, ho veiem diferent. Cal viure la realitat des de la realitat per parlar de la idealitat. No podem condemnar l'assassinat sense entendre el paper fonamental que juguen els Estats Units tot i la condemna formal de Margaret Tutwiler, portaveu del departament d'Estat, o els hipotètics comentaris de crítica de l'ambaixador William Walker amb el president salvadorenc Cristiani, que passarà a la història com un Neró o

Trujillo per la seva manca de diàleg amb l'absència almenys de "guardar les formes".

La condició humana torna a l'edat de les caveres amb les situacions puntuals, l'assassinat de sis doctors europeus civilitzats i reconeguts amb prestigi mundial, o les situacions estructurals, l'assassinat de mil o més, qui ho sap, nen per la fam o les malalties. Però el combat

Una escena quotidiana en la guerra civil d'El Salvador.

de la raó, de la veritat de la realitat, no es pot deturar. Cal que continuï.

Al segle de les llums, François-Marie Arouet, conegut literàriament com Voltaire, va escriure *El filòsof ignorant* (1766). De Voltaire, Joan Fuster deia que era un escriptor digne de llegir-lo i rellegir-lo sempre, amb una eficàcia que no ha caducat, per desgràcia. L'il·lustre valencià també citava el fet que Voltaire ens ajudava en el millorament de la condició humana amb l'advertència que

tampoc no ens hem de sentir culpables de ser homes... La cloenda de l'obra citada era un cant al començament de la raó. Voltaire escrivia:

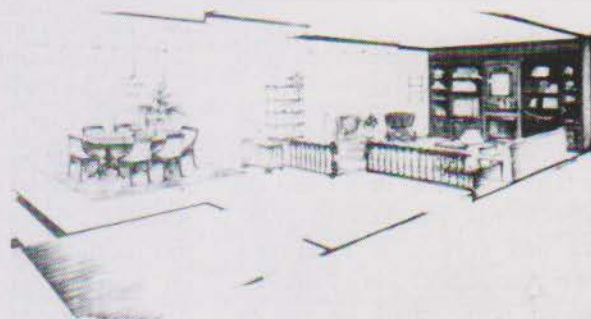
La sang no ha corregut per la gràcia versàtil, com s'escolà per les indulgències plenàries que eren venudes al mercat; però el monstre encara subsisteix: aquell que cercarà la veritat s'arriscarà a ésser perseguit. Cal restar ocios dins les tenebres? (...) Per mi, crec que la veritat no ha d'amagar-se més davant aquests monstres, que hom no ha d'abstenir-se de menjar per por d'ésser enverinat.

Des de la meua simple condició de mortal, vull expressar el més commogut homenatge al sentit de sis vides que han pregonat amb l'exemple una extrema fidelitat. Seria fàcil traspasar ara la responsabilitat als religiosos, a l'alta jerarquia religiosa, com a última esperança en un marc on els polítics estan venuts als empresaris i els intel·lectuals atemorits, tot plegat amb escasses excepcions. Però vull cloure amb un punt d'escepticisme i alhora d'esperança. Davant un Xile o una Cuba, San Salvador ho té fàcil per triar, i fets com les morts de què hem parlat contribueixen a decantar òbviament la balança europea vers la justícia abans que vers la llibertat, ens agradi o no als qui aspirem a compaginar llibertat i justícia.

Josep M. Figueres

DEQUATRE S.A.

PROJECTES I REALITZACIÓ
OBRES D'INTERIORISME
COMERCIAL / LLAR

DISSENY • MOBILIARI • INTERIORISME
Valldoreix, 10 ☎ 674 14 81 - 674 65 98
SANT CUGAT DEL VALLÈS